

NADBISKUPOVA HOMILIJA NA STEPINČEVO

(Zagreb, katedrala, 10. veljače 1999.)

Misna čitanja: Mudr 3,6–8; 2 Kor 1,3–7.8b–9.12; Iv 12,23–28

1. Dana 3. listopada 1998., u hrvatskome nacionalnom svetištu Mariji Bistrici, sveti otac Ivan Pavao II., za svoga drugog pohoda Hrvatskoj, proglasio je blaženim zagrebačkoga nadbiskupa, kardinala Alojzija Stepinca. Tim uzdignućem kardinala Alojzija Stepinca na čast oltara Papa je dopustio da ga se od tada javno slavi kao blaženika u Crkvi. U ovoj se je katedrali svake godine, 10. veljače, vjerni narod okupljao pokraj njegova groba na euharistijskome slavlju. Ove smo godine došli da s velikom radošću proslavimo liturgijski spomen blaženoga Alojzija Stepinca. Slavimo ga prvi put poslije njegove beatifikacije, na dan njegova preminuća, koji postaje blagdan blaženoga Alojzija Stepinca.

Svečani čin obreda proglašenja blaženim Alojzija Stepinca u Mariji Bistrici, na prvu subotu u mjesecu listopadu, za sve nas bio je razlog velike radosti i utjehe. Želio bih da u ovome razmatranju pokušamo slijediti misli i poruke Svetoga Oca o našem novom blaženiku, kako je to sam Papa izložio za svoga drugog pohoda Hrvatskoj, da bismo tako obnovili i oživjeli veliku radost koju smo doživjeli tih nezaboravnih dana naše crkvene i nacionalne povijesti.

Ivan Pavao II. tada je rekao: »Pred očima Presvete Djevice ugledni sin ove blagoslovljene zemlje biva uzdignut na čast oltara, o stotoj obljetnici svojega rođenja. Ovo je povijesni događaj u životu Crkve i vaše nacije. Podnijevši na svojem tijelu i duhu okrutnosti komunističkog sustava, jedan od istaknutih likova Katoličke Crkve, zagrebački nadbiskup kardinal Alojzije Stepinac sada se povjerava sjećanju svojih sunarodnjaka s blistavim znamenjem mučeništva.«¹

2. Beatifikacija nadbiskupa Stepinca ima posebno značenje. Ona se dogodila na kraju dvadesetoga stoljeća koje je obilježeno dvama svjetskim ratovima, totalitarističkim ideologijama i režimima, čiji su spomenici koncentracijski logori smrti, neobilježene grobnice nasilno ubijenih u jamama i šumama, lažni sudski postupci protiv istine i slobode savjesti. »U osobi se novoga blaženika spaja«, kaže Sveti Otac, »cjelokupna tragedija koja je pogodila hrvatsko pučanstvo i Europu tijekom ovoga stoljeća obilježena trima velikim zlima: fašizmom, nacizmom i komunizmom.«² Beatifikacija se dogodila u posljednjemu desetljeću ovoga stoljeća i tisućljeća u kojemu se na ovim prostorima, osobito u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini te sada na Kosovu, ponovno, u strašnim razmjerima, očitovala moć zla koristeći iste metode i sredstva totalitarističkih režima i ideologija.

¹ IVAN PAVAO II., »*Bit ćete mi svjedoci*«. Govori za vrijeme pastoralnog pohoda Hrvatskoj od 2. do 4. listopada 1998., KS, Zagreb, 1998., str. 16–17.

² *Isto*, str. 18.

U beatifikaciji kardinala Alojzija Stepinca dobila je Crkva i cijeli svijet proglašenog blaženog mučenika takozvane »Crkve šutnje«. U kršćanskoj Europi, u kojoj su znakovi vjere sve manje vidljivi, a u kojoj napreduju praktični materijalizam i sekularizam, veoma je važno za Crkvu, koja se priprema po novoj evangelizaciji za Veliki jubilej, da se pokažu i vrednuju uvijek prisutni plodovi svetosti. Stoga je beatifikacija nadbiskupa Alojzija Stepinca za nas znak nade i optimizma te potvrda crkvene plodnosti.

Koncem lipnja 1956. dao je kardinal Stepinac župniku Vranekoviću u Krašiću sljedeću izjavu: »Nama treba samo vjera, čvrsta i stalna vjera. Gospodinu se ne žuri. Mnogi mi pišu, da žele doživjeti samo jedan dan da nestane toga pakla. Lijepo je to i ja ih razumijem. Ali ne smijemo zaboraviti, da se za to traže žrtve. Taj željkovani dan će doći. No nije važno, da li će ga ovaj ili onaj doživjeti. Pogotovo nije važno, budem li ga ja doživio. Ako treba, neka ide i život! Glavno je da ide naprijed Božja stvar.«³ A početkom siječnja 1959. godine nadbiskup Stepinac opet se u tome smislu izrazio na sljedeći način: »Nekima je to teško čekati. Dugim im se čini to čekanje. Meni, da vam pravo velim, ne. Bog ima svoje planove. Svijet je pun opačina, pa treba dulje da se liječi i onda progleda.«⁴

³ A. BENIGAR, *Alojzije Stepinac, hrvatski kardinal*, Glas Koncila – Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Zagreb, 1993., str. 589.

⁴ *Isto.*

Blaženi Alojzije Stepinac, čovjek vjere i na Bogu utemeljene nade, za nas je danas znak, uzor i poziv kako vjerovati i kako se u životu nadati. »On je sada«, kako je svečano proglasio Sveti Otac, »u nebeskoj slavi okružen svima onima koji su, kao i on, dobar boj bili, kaleći svoju vjeru u kušnjama i nevoljama. U njega danas s pouzdanjem upiremo svoj pogled ištući njegov zagovor.«⁵ U teškomu trenutku naše uzburkane povijesti on je tumačio najautentičniju tradiciju hrvatskoga naroda. »U njegovom proglašenju blaženim prepoznamo pobjedu Kristova Evanđelja nad totalitarnim ideologijama; pobjedu Božjih prava i savjesti nad nasiljem i ugnjetavanjem; pobjedu praštanja i pomirbe nad mržnjom i osvetom. Blaženi Alojzije Stepinac na taj način predstavlja Hrvatsku koja želi oprostiti i pomiriti se, očistivši sjećanje od mržnje i pobjeđujući zlo dobrim.«⁶

3. Na blaženoga Alojzija Stepinca primjenjuju se riječi današnjega prvog misnog čitanja: »Iskušao ih je kao zlato u taljici i primio ih kao žrtvu paljenicu. Zato će u vrijeme posjeta njegova zasjati, te će vrcati kao iskre u strnjici. Sudit će pucima i vladati narodima i Gospodin će kraljevati nad njima uvijek« (Mudr 3,6–8). Kao da nam po riječima apostola Pavla večeras govori sam blaženi Alojzije: »Bijasmo prekomjerno, preko snage, opterećeni te smo već strepili i za život. Ali u sebi prihvatismo i smrtnu osudu da se ne bismo uzdali u same sebe, nego u Boga koji uskrisuje mrtve. A ovo je naša slava: svjedočanstvo

⁵ IVAN PAVAO II., »*Bit ćete mi svjedoci*«, str. 18.

⁶ *Isto*, str. 55.

naše savjesti da smo u svijetu živjeli – osobito prema vama – u svetosti i iskrenosti Božjoj, ne u mudrosti tjelesnoj, nego u Božjoj milosti« (1 Kor 1,9.12.).

Kada je na Badnjak 1945. nadbiskup Stepinac bio obaviješten da se prikupljaju potpisi za njegovu osudu na smrt, reče don Massucciju, tajniku papinskoga izaslanika: »Ako se to dogodi, izvijestite Svetog Oca, da rado dajem svoj život za Katoličku Crkvu.«⁷ Nadbiskup Hurley 12. svibnja 1947. izvješćuje Svetu Stolicu: »Prijetnja smrti služi kao sredstvo da slomi njegovu volju. Moramo se sjetiti da je Nadbiskup sada potpuno izoliran od svih izvora inozemnih vijesti. Njegovi zatvorski čuvari drže ga na svoju milost i nemilost. Ako ga ne mogu pokoriti, a ja sam siguran da u tom i neće uspjeti, mogli bi zaboraviti svaki obzir i ubiti ga.«⁸

»Blaženi Alojzije Stepinac ostavio je poseban primjer kršćanskoga svjedočanstva. On je službu naviještanja Evanđelja ispunio prije svega svojom patnjom za Crkvu, a svoju je poruku vjere zapečatio smrću. Draža mu je bila tamnica nego sloboda, i to samo zato da bi obranio slobodu Crkve i njezino jedinstvo. Nije se strašio okova kako ne bi bile okovane riječi Evanđelja«⁹, posvjedočio je Sveti Otac u marijanskome prasnvetištu Gospe od Velikoga hrvatskog krsnog zavjeta, Gospe od Otoka. I na »prežalosnomu procesu«, i u zatvoru u Lepoglavi, i u zatočeništvu u Krašiću, do posljednjega dana svoga ovozemnog života nadbiskup Stepinac ostao je dostojanstven i miran, bio je gospodar

⁷ H. BARBOU – J. BATELJA, *Svjeto na putu života*, Nadbiskupski duhovni stol u Zagrebu, Zagreb, 1998., str. 165.

⁸ *Isto*, str. 166–167.

⁹ IVAN PAVAO II., »*Bit ćete mi svjedoci*«, str. 44.

situacije. Stoga je i mogao izjaviti: »A što se tiče mene i moga suđenja, ja ne trebam milosti, savjest mi je mirna.«¹⁰

Životopisac blaženoga Alojzija, sluga Božji otac Aleksa Benigar, zaključujući izvještaj o sudskome procesu, kaže: »Nadbiskup, premda je bio duboko ponižen i uvredama obasut, ostao je miran u svom šutljivom dostojanstvu. Ima prigoda u kojima šutnja najviše kazuje. Sucima je nadbiskup pokazao da je dobro istražio i proniknuo njihove misli i nakane. Njegov govor pred sudom svjedočanstvo je njegove duhovne veličine. Proces svršava njegovim prividnim porazom, no u stvarnosti je to njegova pobjeda i veličanstveni triumf.«¹¹ Stoga danas smijemo sa svetim piscem ponavljati: »Zato će u vrijeme njegova posjeta zasjati... Sudit će pucima i vladati narodima i Gospodin će kraljevati nad njim uvijek.«

4. Tko je blaženi Alojzije Stepinac za nas danas? Na to pitanje dao je odgovor Ivan Pavao II. 3. listopada 1998. u Mariji Bistrici. Papa je naglasio: »Svojim ljudskim i duhovnim životnim putem blaženi Alojzije Stepinac svojem narodu pruža svojevrsni kompas da bi se znao orijentirati. Evo glavnih točaka: vjera u Boga, poštovanje čovjeka, ljubav prema svima sve do praštanja, jedinstvo s Crkvom kojoj je na čelu Petrov nasljednik. Dobro je znao da se ne može popuštati kad je u pitanju istina, jer istina nije roba kojom se može trgovati. Zbog toga mu

¹⁰ J. BATELJA – C. TOMIĆ (prir.), *Alojzije kardinal Stepinac, nadbiskup zagrebački. Propovijedi, govori, poruke (1941–1946)*, AGM, Zagreb, 1996., str. 287.

¹¹ A. BENIGAR, *nav. dj.*, str. 582.

je bilo draže prihvatiti patnju nego li izdati svoju savjest i iznevjeriti obećanje dano Kristu i Crkvi.«¹²

Još nam je Sveti Otac rekao: »Nije bio sam u tom hrabrom svjedočenju. Uza nj su bile i druge odvažne osobe, koje su, da bi sačuvale jedinstvo Crkve i branile njezinu slobodu, prihvatile da zajedno s njim plate teški danak tamnice, zlostavljanja, pa čak i krvi. Danas se tome mnoštvu nesebičnih duša – biskupima, svećenicima, redovnicima, redovnicama, vjernicima svjetovnjacima – divimo i zahvaljujemo im. Slušamo njihov snažni poziv na praštanje i pomirbu. Oprostiti i pomiriti se znači očistiti sjećanje od mržnje, zavade, želje za osvetom, znači priznati bratom čak i onoga koji nam je nanio zlo, znači ne dopustiti da nas pobijedi zlo, nego zlo svladati dobrom.«¹³

Evo nam jasne poruke Ivana Pavla II.: »Lik blaženog Alojzija Stepinca za sve predstavlja točku oslonca u koju valja upirati pogled da bi se njome nadahnjivali i na nju oslanjali. Njegovim se proglašenjem blaženim pred nama pokazala, imajući pred očima minula stoljeća, borba između Evanđelja i Protuevanđelja, koja zahvaća cijelu povijest. Mučenik naših dana kojega se oni stariji još uvijek sjećaju, postaje veliki znak te borbe: Crkva se sve od vremena kada su se iz ruševina Rimskog carstva počele oblikovati nove društvene zajednice, a kada na obale Jadrana počеше stizati Hrvati, zatim u teškim vremenima otomanske vladavine, pa sve do našeg burnog i dramatičnog stoljeća, neprestano

¹² IVAN PAVAO II., »*Bit ćete mi svjedoci*«, str. 19.

¹³ *Isto.*

suočavala s izazovima zla, propovijedajući riječ Evanđelja neustrašivom odvažnošću.«¹⁴

5. Slavimo blagdan najsvjetlijega sina Crkve Božje u hrvatskomu narodu. Njegov lik danas svijetli čitavu katoličkome svijetu. S ponosom i pobožnošću častimo mučenika i našega hrabrog zagrebačkog nadbiskupa blaženog Alojzija Stepinca. Zahvaljujemo Bogu za dar njegova života, službe, svjedočenja i mučeništva. Molimo da nas naš novi Blaženik zagovara kod Boga, da ga slijedimo na putu vjere, nade i ljubavi. Blaženi Alojzije, tvojemu nebeskom zagovoru danas povjeravamo tvoj i naš hrvatski narod, našu domovinu Hrvatsku, našu Nadbiskupiju, naš grad Zagreb u kojemu smo danas ustanovili novu župu i predali je tvojoj nebeskoj zaštiti.

Neka nam Blažena Djevica Marija, Majka Crkve, bude znak nade i utjehe jer dobro pamtimo riječi Svetoga Oca koji je u marijanskome znaku pohodio Hrvatsku, povezujući dva naša svetišta – nacionalno u Mariji Bistrici i prasnvetište u Solinu – te je tom prigodom posvjedočio: »Kada se jedan narod suoči s trenutcima muke i križa, vrlo snažno, kao ni u jednoj drugoj zgodi, osjeti povezanost s Kristovom majkom te mu ona postaje znak nade i utjehe. Tako je bilo u mojoj domovini, u Poljskoj, tako je bilo i u Hrvatskoj, i u svakoj drugoj kršćanskoj naciji koja je bila izložena teškim povijesnim iskušenjima.«¹⁵ Molimo Gospodina da, po zagovoru Djevice Marije, Odvjetnice Hrvatske, najvjernije Majke, muke i trpljenja, progoni i iskušenja urode novim procvatom crkvenoga života u našoj domovini Hrvatskoj.

¹⁴ *Isto*, str. 57.

¹⁵ *Isto*, str. 54.